

varjalnosti. Takšen premik iz estetike pa se lahko zgodi zares šele ob moderni umetniški praksi, se pravi zunaj tiste določitve ustvarjalnosti, ki je že izhajala iz spora med človekom in svetom in jo je Aristotel določil kot »dokončanje tega, česar naravi ni uspelo dokončati«. Takšen način ustvarjalnosti današnji poskusi umetniško-tehnične estetizacije sveta v mnogočem potrjujejo. V mnogočem pa jo je potrdil tudi deveti mednarodni kongres za estetiko v Dubrovniku.

Janez Vrečko

SREČANJE JUGOSLOVANSKIH KNJIŽEVNIH PREVAJALCEV V SLOVENIJI

Delovno srečanje, ki ga je v začetku oktobra 1980 že šesto leto zapovrstvo priredilo Društvo slovenskih književnih prevajalcev – tokrat v Postojni – je tako kakor prejšnje, ki je bilo oktobra 1979 na Črnem vrhu nad Idrijo, obravnavalo široko tematiko z zbirnim naslovom »Iz zgodovine prevajanja v slovenščino«. Ta naj bi bila na postojnskem srečanju zožena le toliko, da bi v počastitev 90-letnice rojstva Franceta Bevka in 70-letnice rojstva Cirila Kosmača zajela predvsem prevajalsko delo primorskega kroga slovenskih literarnih ustvarjalcev.

Priporočeni vidik je upoštevala približno polovica referentov: Kajetan Gantar je obdelal Gregorčičev poskus prevajanja Homerja, Matej Rode Franceta Bevka in bolgarsko književnost, Tone Potokar Alojza Gradnika kot prevajalca in prevajanca, Aleš Berger Kosovelove prevode v francoščino, Nives Vidrih Lahovo Češko antologijo in Didier Castagnou Bartolovega Alamuta v češčini.

Že iz navedenih naslovov pa je videti, da so nekateri referenti vztrajali pri težnji po združevanju in celo hkratnemu obravnavanju dveh povsem različnih področij, namreč na eni strani prevajalskega

dela posameznega avtorja in na drugi strani prevodov njegovih slovensko napisanih del v druge jezike. Tako so med referati spet nastajala nesorazmerja v obsegu zajete problematike, razlike v uporabljenih metodah obravnave in neizogibno tudi v dobljenih rezultatih. Malo znani, sorazmerno manj pomembni, šele po objavah in opozorilih na rokopisno ostalino v *Zbranih delih slovenskih pesnikov in pisateljev* javnosti dostopni prevodi, kakršni so Gregorčičeva poslovenitev začetka *Iliade* in Kosovelovi prevodi treh kratkih besedil Aloysiusa Bertranda ali že močno odmaknjena Lahova *Češka antologija*, so bili pretehtani glede na pomen izvirnih in prevedenih besedil v kontekstu prvotne in nato slovenske literature ter analizirani glede na zahteve, ki jih prevodom postavljajo prvotna besedila s svojim specifičnim verzimnim ustrojem in stilno-nazorsko usmerjenostjo, v Gregorčičevem primeru tudi glede na bogato tradicijo raznovrstnih evropskih prevodov Homerja. Nasprotno pa je bil obsežnejši in vplivnejši opus prevajalcev, kakršna sta bila Bevk in Gradnik, prikazan v bibliografsko zasnovanih orisih, deloma dopolnjenih s podatki o zunanji genezi posameznih prevodov, ob Bevku pospremljenih še z opozorilom, da je v sklopu teorije prevajanja treba razviti tudi sociologijo prevoda.

Ker pa je za primorske avtorje odločilnejši od pokrajinske pripadnosti njihov pomen za celotno slovensko literaturo, ki so ji prav s prevodi še izrecno širili obzorja, vsebinske podobe postojnskega srečanja ni motilo, da je precej referatov obravnavalo tudi dela avtorjev zunaj tega kroga, tem manj, ker so tudi v tej skupini vsaj nekateri svoje prispevke skrbno pripravili. Tako je Velimir Gjurin svojo pohvalno oceno Koritnikovega prevoda Poejevega Krokarja utemeljil z nadrobno literarnolingvistično primerjalno analizo formalnih, deloma tudi ključnih semantičnih prvin izvirnika in prevoda; Djurdja Flerè je izčrpno prikazala

genezo, obseg in odmevnost nemških prevodov Lili Novy, Dušan Željenzov pa je poročal o prvem zglednem Puškinu v Levstikovem prevodu in Neli Šuster o Čapku-Chodu v slovenskih prevodih.

Navsezadnje je tudi pri tistih referatih, ki so posegli v širšo, včasih sploh ne več prevajalsko problematiko, bolj od tematske neustreznosti motila nedodelanost nekaterih obravnav. Milan Stante se prvotne zamisli za svoj referat o praktičnih problemih prevajanja iz indijske angleščine ni utegnil niti lotiti, ker je predolgo razmišljal o drugih možnostih; Franc Šrmpf je strnil Ocvirkova dognanja o Kosovelovem poznavanju in pogledih na Tagora, ki pa prevajanja sploh ne zajemajo; Metka Zupančič je, nasprotno, pokazala problem plagiatorstva pri malijskem pisatelju Ouologuemu, katerega roman *Dolžnost nasilja* je prevedla v slovenščino, ob podpori dokumentacije, ki jo je sama zbrala, in s konkretno razčlemba podobnosti in enakosti v zasnovi in izpeljavi njegovega romana in v Maupasantovih, Greenovih in Schwarz-Bartovih delih, na katera se je opiral ali povzemal iz njih.

Kakor je prejšnje leto na Črnem vrhu široko odprta tematika »iz zgodovine prevajanja v slovenščino« pritegnila vrsto referentov, ki so predstavili izsledke daljšega sistematičnega dela, tako so se tokrat v Postojni pomnožila improvizirana razmišljanja in obnavljanje že znanih dejstev. To po svoje opozarja na potrebo, da bi v prihodnje odprli tudi možnosti za razčiščevanje splošnejših ali teoretičnih vprašanj in jih smiselno strnili ob obravnavi kakega določno oblikovanega načelnega prevajalskega problema. Potreba je tem bolj pereča, ker se je dovolj jasno pokazalo, da je področje prevajanja v slovenščino, pa tudi iz nje, preveč omejeno, da bi privabljal k sodelovanju večji krog sodelavcev iz drugih republik. Na postojnskem srečanju sta bila prebrana le še dva neslovenska referata, oba v okviru »poljubne teme«: *Prevod kao tuma-*

čenje subjektivne realnosti Jugane Stojanović in *O simultanom prevodjenju pozorišnih pretstava* Jasne Novak. Aktivna udeležba prevajalcev in proučevalcev prevoda iz drugih jugoslovanskih društev pa je na takih srečanjih nepogrešljiva, saj bistveno prispeva k uveljavljanju širših pogledov. V Postojni se je to pokazalo predvsem v živahnih debatah, ki so se razvnele ob vprašanjih, kaj je pravzaprav literarni plagiat, kakšne so prevajalčeve možnosti za razlago izvornikove oziroma avtorjeve subjektivne realnosti in ob kakšne ovire zadeva prevajalec slovenske poezije v srbsščino zaradi različnega foničnega ustroja obeh jezikov.

Problematiko prevedljivosti slovenske poezije v srbsščino je sprožil poživljajoč, dobro pripravljen dodatek referatnemu programu, ki ga je ob sodelovanju Alenke Bole-Vrabec prispeval Evgen Verber z branjem izbora svojih prevodov iz Menarta.

Majda Stanovnik